

Міністерство освіти і науки України

Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

Факультет бізнесу та економіки Університету Менделя в Брно

Факультет державного управління
Університету ім. Павла Йозефа Шафарика в Кошицях

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ТЕРИТОРІЙ**

**МАТЕРІАЛИ Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції**

28 жовтня 2022 року

Харків – 2022

Редакційна колегія:

Третяк В. П. д.е.н., доц., Портна О. В., д.е.н., проф., Хижняк О. В., д.соц.н., проф., Беренда С. В.,
к.е.н., доц., Ковалевська А. В., к.е.н., доц., Крамаренко А. О., к.е.н., доц., Рекун Г. П., к.е.н., доц.,
Солдатенко І. О., к.соц.н., доц., Москаленко К. І., к.е.н., Прус Ю. І., докт. філос.

Проблеми та перспективи інноваційного розвитку територій : матеріали Всеукраїнської науковопрактичної інтернет-конференції 28 жовтня 2022 року. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2022. 286 с.

У матеріалах конференції представлені авторські підходи до проблем інноваційного розвитку територій, питань кластерної співпраці, перспектив розвитку людського потенціалу в контексті гібридних конфліктів, питань узгодження інтересів стейкхолдерів територіального розвитку при формуванні ефективної взаємодії та підтримці констуктивного діалогу між ними, особливості територіального інноваційного розвитку в умовах глобалізації, цифрового та зеленого переходів, зміни підходів до формування локальних точок економічного зростання.

Видання призначене для фахівців системи державного та регіонального управління, органів місцевого самоврядування, представників бізнесу, науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти.

*Матеріали науково-практичної інтернет-конференції
«Проблеми та перспективи інноваційного розвитку територій», 28 жовтня 2022 року*

Зареєстровано в УкрІНТЕІ. Посвідчення No 1070 від 20 грудня 2021 року.

Перевірка оригінальності поданих матеріалів проведена з використанням системи StrikePlagiarism.com.

Матеріали конференції розміщені в електронному репозиторії Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

ЗМІСТ

Секція 1 КЛАСТЕРНА СПІВПРАЦЯ ТА МІСЦЕВИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК	11
Бабічев А., Негляд А. АНАЛІЗ ПРОСТОРОВО-ДИНАМІЧНОЇ НЕРІВНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ КЛАСТЕРНИХ МЕРЕЖ РЕГІОНУ	11
Внукова Н., Пивоваров В. ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УНІВЕРСИТЕТУ 4.0 В ЕКОСИСТЕМІ ІНДУСТРІЇ 4.0	14
Грига В., Рижкова Ю. РОЛЬ НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	16
Кірдіна О. ІННОВАЦІЙНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСНОВА УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ АКТИВНІСТЮ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ	22
Коваль М. ЛОКАЛЬНІ КЛАСТЕРНІ СТРУКТУРИ: ПЕРСПЕКТИВА ВІДНОВЛЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ У ПОСТ-ВОЄННИЙ ПЕРІОД	24
Прус Ю. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІНДИКАТОРІВ СТАЛОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ .	27
Родченко В., Журба Я. КЛАСТЕРНА СПІВПРАЦЯ В РОЗРІЗІ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЗЕЛЕНОГО ПЕРЕХОДУ ТА ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ	30
Фролова Н. ПЕРЕДУМОВИ УСПІШНОЇ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	33
Хрипунова Д. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ	

ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ СТРУКТУРНИХ ЗМІН	35
Юденкова О. НОВІ КЕЙСИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА У ПІДГОТОВЦІ КАДРІВ ДЛЯ РИНКУ ПРАЦІ	38
Bouchelaghem A., Abada R. WHEN THE UNIVERSITY BECOMES AN URBAN ACTOR	43
Wanxing L. TECHNOLOGICAL LEVELS OF VALUE CHAIN TRANSFORMATION IN THE REGIONS	47
СЕКЦІЯ 2 ЛЮДСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ГІБРИДНИХ КОНФЛІКТІВ	50
Барінова Д. МІГРАЦІЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВІЙНИ	50
Давидов Д., Рак А. МІСЦЕВИЙ РОЗВИТОК ІТ ПІДПРИЄМСТВ ПІД ЧАС ГІБРИДНИХ КОНФЛІКТІВ	52
Демиденко С. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УМОВАХ ВІЙНИ	54

3. Пушкар Т. А., Федорова В. Г. Світовий досвід формування й розвитку мережових і кластерних об'єднань. *Економічний часопис-XXI*. 2019. № 11–12. С. 68–71.

ВНУКОВА Наталія, д.е.н., професор, провідний науковий співробітник
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрНУ,
професор кафедри митної справи і фінансових послуг ХНЕУ
імені Семена Кузнеця

ПИВОВАРОВ Василь, к.філ.н., доцент, завідувач кафедри культурології
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УНІВЕРСИТЕТУ 4.0 В ЕКОСИСТЕМІ ІНДУСТРІЇ 4.0

Інноваційність змін у системі освіти і виробництва може бути розглянути через призму взаємозв'язку нового типу університету і екосистеми Індустрії 4.0. Уряд України визначив, що остання передбачає комплексну цифровізацію [1] та автоматизацію виробничих процесів і управління у реальному секторі економіки [3]. Час воєнного стану загальмував процеси зацікавленості впровадженням технологій Індустрії 4.0, але світове суспільство намагається активно просувати їх через нові механізми вирішення сучасних внутрішніх та зовнішніх проблем держави [4], зокрема, щодо перспектив розвитку сучасного оборонно-промислового комплексу, що вимагає процесу вдосконалення використання інструментів Індустрії 4.0 [2] в умовах особливого правового періоду, забезпечення відновлення критичної інфраструктури.

Цьому може сприяти становлення Університету 4.0, який орієнтований на зовнішній світ та розвиток суспільства інститут і є інтегрованим з промисловістю та побудований на засадах цифровізації процесів. Як стверджує колектив авторів, у теперішній час в Україні немає у чистому вигляді університетів, які представляли б собою модель «Університет 4.0» [6], і вони закликають до підтримки освітньої та наукової сфери в Україні для формування умов сталого, керованого, поступового розвитку, які можуть бути забезпечені розробленням та реалізацією певних організаційно-економічних механізмів інтеграції освіти, науки та промислових технологій і автоматизації на базі моделі сучасного університету. Для Харківського регіону ця тема є надзвичайно важливою і актуальною.

Для визначення ролі та місця і потенційних можливостей взаєморозвитку автори намагалися оцінити рівень зацікавленості темами Університету 4.0 і Індустрії 4.0 в Україні і світ. У період початку воєнного стану зацікавленість

темою Індустрії 4.0 в Україні впала майже до нуля, тоді як інтерес до цифрової економіки залишився стабільно високим і навіть зростав за даними використання пошукового інструменту Google Trends [5], сервісу, що дозволяє визначити інтереси цільових груп в різних країнах світу.

Враховуючи незначний рівень зацікавленості терміном Індустрії 4.0 в Україні, можливості сервісу щодо регіонального розподілу залишились не визначеними. Щодо терміну Університет 4.0 вимірювання зацікавленості в даному сервісі українською мовою є статистично незначимим взагалі. Отже, за таких умов можна розглянути весь світ за останній рік (на 15 жовтня 2022 року), щоб визначити країни, які можуть бути прикладом вивчення змін.

Для вирішення задачі щодо визначення спорідненості зацікавленості темою Університет 4.0 та Індустрія 4.0 в різних країнах авторами використано пошуковий сервіс Google Trends [5], який надає статистику саме попиту на ту чи іншу тему в країнах світу у різні часові періоди. Особливістю цього інструменту Google є надання користувачам кількісних та якісних параметрів запиту до загальної суми запитів у Google, що створює можливість дослідникам визначити перспективи розвитку тих процесів, які вони вивчають. У даному завданні автори здійснили пошуковий запит у Google Trends тем Університет 4.0 та Індустрія 4.0 латиницею за останній рік (на 15 серпня 2022 року).

У всьому світу рівень зацікавленості цими темами є статистично значимим. Між тим попит на тему Індустрія 4.0 суттєво перевищує тему Університет 4.0, як 76:10. За регіональним розподілом щодо теми Університет 4.0 стоїть Канада, а на другому місці – США.

Між тим на 15 жовтня 2022 року у п'ятірку лідерів увійшли ще Нігерія, Індія і Велика Британія.

Враховуючи підвищений попит на ці теми в цих країнах, розглянуто рівень зацікавленості. Визначилась протилежна тенденція в Канаді, де інтерес до теми Університет 4.0 перевищує інтерес до теми Індустрії 4.0 як 21:18. Щодо трендів за останній рік, то вони співпадають і йдуть в унісон. Між тим розподіл зацікавленості цими темами поділився навпіл, отже, важливість цих двох тем у споживачів майже однаково, що відповідає суті їх споріднених визначень. За регіональною ознакою виділено провінцію Онтаріо, яка має так само розподіл 50% на 50% щодо зацікавленості цими темами, але інші регіони майже не мають статистично значимого інтересу до теми Університет 4.0.

По США тенденція дещо інша, тема Індустрії 4.0 переважає у запитах щодо теми Університет 4.0 як 68:39. Щодо трендів вони теж співпадають у часі. За регіональним розподілом лідирують 5 регіонів за інтересом до Університету 4.0: Нью-Джерсі, Нью-Йорк, Техас, Флорида, Каліфорнія, де за спадною він знижується у розподілі від 52% до 27%, що є високим показником зацікавленістю цією темою. Інтерес до теми Університет 4.0 припадає на осінь, коли активізуються освітні процеси.

Висновки. Одержані результати свідчать про те, що важливо визначатися щодо трендів, як самої екосистеми індустрії 4.0, так і ролі в цьому університетів 4.0. Обговорюватися мають як моделі майбутнього, так і різні політики. Який інноваційний напрям взаємодії науки, освіти, виробництва буде обрано, і який образ майбутнього університету буде побудовано? Історично університет є особливим феноменом культури, але виник він з перших виробничих корпорацій у містах, отже, вже з початку свого існування близький до індустріальної екосистеми. Отже, що є Університет 4.0 майбутнього: тільки осередок культури

чи співтовариство впровадження технологій Індустрії 4.0, чи їх комбінована модель. Які принципи об'єднання в ньому будуть закладені, це є предметом подальших досліджень.

Література

1. Внукова Н.М. Визначення зацікавленості темою цифрових трансформацій у економіці Індустрії 4.0. *Збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України*. Вип. 5: Цифрові трансформації України 2021: виклики та реалії: за матеріалами II круглого столу (м. Харків, 20 вересня 2021 року) / за ред. С. В. Глібка, К. В. Єфремової. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. С. 22–26.
2. Чех Л. М., Корогодова О. О. Інноваційний розвиток економіки України в умовах Індустрії 4.0. 2020. URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/37700/1/APEU2020-14_1-12.pdf
3. Щодо сприяння впровадженню технологічного підходу “Індустрія 4.0” в Україні: Постанова КМУ № 750 від 21 липня 2021 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/750-2021-%D0%BF#Text>.
4. Clusters_4_Ukraine. Економічний фронт. Дайджест № 1. URL : <file:///C:/Users/Tan%C3%A1r/Downloads/I4U%20Economic%20front%20Digest%201.pdf>.
5. Google Trends – руководство как пользоваться. URL : <https://livepage.pro/knowledge-base/google-trends.html>.
6. Kuzym M. O., Khaustova V. Y., Reshetnyak O. I. Організаційно-економічний механізм інтеграції освіти, науки та бізнесу: модель сучасного університету. *Problemy Ekonomiky*. 2021. №. 4. С. 29–41.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Проблеми та перспективи інноваційного розвитку територій

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

Українською та англійською мовами

Матеріали друкуються в авторській редакції

Відповідальність за достовірність інформації, коректність математичних викладок та точність наведених фактів несуть автори.

Редакція може не поділяти точку зору авторів на викладену проблему.

Посилання на матеріали збірника обов'язкові.

Адреса ред. колегії:

61002, м. Харків, майдан Свободи, 4,

Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, кім. 8-24, e-

mail: kbskonf@karazin.ua.